

Nr 46

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1960/61 till universitetet i Stockholm; given Stockholms slott den 12 februari 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag om erforderliga anslag å driftbudgeten till universitetet i Stockholm, vilket enligt beslut av fjolårets riksdag skall upprättas den 1 juli 1960 genom ombildning av Stockholms högskola.

I propositionen äskas anslag till universitetets verksamhet med sammanlagt 15 734 000 kronor, varav till avlöningar 12 319 000 kronor, till omkostnader 965 000 kronor, till materiel m.m. 1 335 000 kronor, till nyanskaffning av apparater m.m. 470 000 kronor samt till inredning och utrustning av nya lokaler 645 000 kronor. Jämfört med de anslag, som för innevarande budgetår anvisats för verksamheten vid Stockholms högskola, innebär anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 å ena sidan en ökning med 2 720 000 kronor, å andra sidan en minskning med 1 936 000 kronor eller alltså en nettoökning med 784 000 kronor.

I enlighet med tidigare beslut av statsmakterna framlägges under avlöningsanslaget förslag om inrättande av en professur i finansrätt med finansvetenskap. Vidare förordas inrättande av, bland annat, en för Gunnar Myrdal personlig professur i ämnet internationell ekonomi, en för generaldirektören Alf Johansson personlig forskartjänst i nationalekonomi, särskilt bostadsmarknadsforskning, en forskardocenttjänst och fem universitetslektorat samt, från och med budgetåret 1961/62, en laboratur i analytisk kemi.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1960.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, fråga angående *anslag för budgetåret 1960/61 till universitetet i Stockholm* samt anför därvid följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under bilagan åttonde huvudtiteln, punkten 82, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1960/61 till Stockholms universitet: Avlöningar m. m. beräkna ett förslagsanslag av 15 710 000 kronor.

Sedan detta ärende numera färdigberetts, får jag slutligt anmäla det-samma.

I. Inledning

I propositionen 1959: 106 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att bifalla ett av mig framlagt förslag att Stockholms högskola den 1 juli 1960 ombildas till ett statligt lärosäte, benämnt universitetet i Stockholm.

Statsutskottet tillstyrkte i sitt utlåtande 1959:103 bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, och riksdagen godkände vad statsutskottet i ärendet hemställt (Rskr 1959: 256).

Inledningsvis vill jag erinra om att — såsom framgår av propositionen 1959: 106 — avtalet mellan staten, Stockholms stad och Stockholms högskola angående inrättande av ett universitet i Stockholm m. m. bland annat innebär, att 1948 års avtal om Stockholms högskolas framtida ställning upphör att gälla från och med den 1 juli 1960. Samtidigt upphör Stockholms stads årliga bidrag till högskolan, 1,2 miljoner kronor, att utgå. Någon bestämmelse om kommunal representation i universitetets förvaltning finns icke i det nya avtalet. Med vissa i avtalet särskilt nämnda undantag överföres högskolans tillgångar samt till högskolan anvisade donationer, som högskolan själv äger eller disponerar, till universitetet. Staten förbinder sig

att bereda högskolans tjänstemän och övriga personal motsvarande anställning vid universitetet.

Vid högskolan nu befintliga tjänster och befattningar av olika slag torde från och med den 1 juli 1960 automatiskt bära överföras till universitetets stat. Å personalförteckningen för Stockholms högskola är nu upptagna samtliga såväl ordinarie som extra ordinarie tjänster vid högskolan. Å den personalförteckning för universitetet, som bör fastställas, bör däremot uppföras — förutom ordinarie tjänster — endast de extra ordinarie tjänster, som är placerade i högre lönegrad än Ae 19.

I övrigt kommer ombildningen att innebära, att universitetsstatuterna i tillämpliga delar bör lända till efterrättelse vid universitetet i Stockholm. Bland annat kommer detta att medföra, att den omedelbara styrelsen av universitetet förutom av rektor skall handhavas av den akademiska församlingen, det större konsistoriet, det mindre konsistoriet och drätselnämnden, i enlighet med vad som därom föreskrives i universitetsstatuterna. Vid Stockholms högskola finns tre avdelningar, nämligen en stats- och rättsvetenskaplig, en humanistisk och en matematisk-naturvetenskaplig. Till följd av ombildningen till universitet bör dessa avdelningar benämnas juridiska, humanistiska respektive matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Den humanistiska fakulteten bör vidare för vissa göromål delas i två sektioner, den historisk-filosofiska och den språkvetenskapliga. I anslutning härtill synes det mig lämpligast, att de vetenskapliga inrättningar, vilka för närvarande benämnes institut, erhåller benämningen institution i likhet med vad som är fallet vid de övriga statsuniversiteten.

Jag övergår i det följande till att anmäla de olika anslagen till Stockholms universitet för budgetåret 1960/61. Härvid kommer jag i förekommande fall att använda den terminologi, som gäller för statsuniversiteten.

II. Anslagsberäkningar

1. Stockholms universitet: Avlöningar. I huvudstaten för Stockholms högskola är nu uppförd en förslagsvis betecknad anslagspost till avlöningar å 11 169 000 kronor (statsliggaren s. 580).

Stockholms högskolas styrelse har med egna yttranden ingivit lärarrådets vid högskolan anslagsäskanden för budgetåret 1960/61, i vilka framlägges förslag om en avsevärd utökning av personalen.

Universitetskanslern biträder i väsentlig utsträckning ifrågavarande förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i personalorganisationen m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna hänförliga förslagen och därefter sådana förslag,

som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Juridiska fakulteten

- 1) professor i finansrätt med finansvetenskap,
- 2) professor i kriminologi,
- 3) kanslibitråde i Ae 7,
- 4) assistent,
- 5) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 6) kanslibitråde i Ae 7,
- 7) biblioteksassistent i Ae 11,
- 8) höjning av kursanslag (nu 76 300 kronor) med 33 700 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 3 och 4. I överensstämmelse med beslut av 1957 års riksdag (jfr prop. 1957: 86, s. 103) bör i enlighet med kanslerns förslag vid juridiska fakulteten från och med budgetåret 1960/61 inrättas följande tjänster, nämligen en tjänst som professor i finansrätt med finansvetenskap, en som assistent samt en som kanslibitråde i Ae 7.

Nämnda riksdagsbeslut (jfr prop. 1957: 86, s. 103) innebar dessutom att, utöver de av kanslern upptagna tjänsterna, en tjänst som andre amanuens skall inrättas vid fakulteten från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 5. I propositionen 1958: 104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor uttalades, att tjänster som andre amanuens efter hand borde ombildas till förste amanuens tjänster. Med hänvisning härtill föreslår kanslern, att den vid fakulteten befintliga tjänsten som andre amanuens ombildas till en förste amanuens tjänst.

Punkt 8. Fakultetens kursanslag är för innevarande budgetår uppfört med 76 300 kronor. Lärarrådet har äskat en höjning av anslaget för nästa budgetår med 36 700 kronor. Kanslern tillstyrker en höjning av kursanslaget med 33 700 kronor.

B. Humanistiska fakulteten

Psykologi

- 1) laborator i tillämpad psykologi,
- 2) 500 assistenttimmar,
- 3) instrumentmakare i Ae 11.

Pedagogik

- 4) 500 assistenttimmar,
- 5) vaktmästare i Ae 7.

Historia

- 6) personlig tjänst som lärare i historiens hjälpvvetenskaper i Ae 24 för docenten E. Schieche.

Konsthistoria med konstteori

- 7) kontorist i Ae 9.

Klassisk fornkunskap och antikens historia

- 8) kontorist i Ae 9 (gemensam med nordisk och jämförande fornkunskap).

Internationell ekonomi

- 9) personlig professur för professorn G. Myrdal,
10) 1 000 assistenttimmar,
11) kontorist i Ae 9.

Nationalekonomi

- 12) personlig forskarbefattning för generaldirektören A. Johansson med arvode motsvarande mellanskillnaden mellan lönen i löneklass B 3 och Johansson tillkommande pension,
13) 1 000 assistenttimmar.

Grekiska språket och litteraturen

- 14) professor,
15) 500 assistenttimmar.

Romanska språk

- 16) professor i romanska språk, särskilt iberoromanska språk, i stället för biträdande lärare,
17) lektor i spanska språket och samtidigt indragning av arvode å 1 200 kronor,
18) lektor i portugisiska språket,
19) 1 000 assistenttimmar.

Finska språket och litteraturen

- 20) professor i finska språket och litteraturen,
21) 500 assistenttimmar.

Humanistiska biblioteket

- 22) biblioteksassistent i Ae 11,
23) förste biblioteksbiträde i Ae 9.

Fotolaboratorium

- 24) kanslibiträde (foto- och ritbiträde) i Ae 7.

Ryska institutet

- 25) arvode å 27 144 kronor till föreståndare (motsvarande löneklass A 24),
26) arvode å 20 000 kronor till bibliotekarie tillika lärare.

Psykotekniska institutet

- 27) arvode å 30 108 kronor till föreståndare (motsvarande löneklass A 26),
28) arvode å 25 776 kronor till forskningspsykolog (motsvarande löneklass A 23),
29) arvode å 12 504 kronor till sekreterare (motsvarande löneklass A 9).

Docenttjänster

- 30) fyra docenter (rörliga).

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 3, 5, 7, 8 och 24. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 9. Högskolemyndigheterna har anfört bland annat:

»Professor Gunnar Myrdal har meddelat sin avsikt att hösten 1960 återvända till Stockholm efter en längre tids vistelse utomlands som chef för Förenta nationernas Europakommission och som ledare av ett forskningsföretag i Sydostasien. Därmed kommer en möjlighet att uppstå för Stockholms universitet att åter till sig knyta denna frejdade vetenskapsman.

Professor Myrdal blev år 1927 docent i politisk ekonomi vid Stockholms högskola och efterträdde år 1933 professor Gustav Cassel som innehavare av Lars Hiertas professor i nationalekonomi med finansvetenskap. Han avgick från denna år 1950 men kvarstod som professor över stat. Inalles har han sålunda varit verksam vid högskolan i 23 år. Det framstår som en självfallen sak, att han efter en tids frånvaro för uppdrag utomlands bör inbjudas att åter bekläda en professur vid högskolan, när han nu återvänder till Sverige.

Myrdal har under de gångna åren utvecklat en rik vetenskaplig produktion, som sträckt sig långt utanför nationalekonomiens områden. Hans rika erfarenhet från politisk verksamhet och internationell administration har gjort honom särskilt kvalificerad att behandla de politiska aspekterna på världsekonomin. Sin förmåga att på ett inspirerande sätt leda yngre forskare har han visat allt från sin tid vid socialvetenskapliga institutet, vid forskning rörande negerfrågan i Förenta staterna, vid uppbyggnaden och ledningen av en stor forskningsavdelning i Europakommissionen och nu senast i den pågående undersökningen av Sydostasiens ekonomiska och sociala problem.

Det bästa sättet att tillgodogöra svensk forskning Myrdals stora förmåga synes vara att vid Stockholms högskola för honom inrätta en personlig professur i ämnet internationell ekonomi. Den professur Myrdal tidigare innehade gav honom säte och stämma i både den juridiska och den humanistiska fakulteten. Hans kontakter åt båda dessa vetenskapsområden gör det naturligt att för den nya personliga professuren upprepa samma ordning.»

Kanslern anför: I likhet med högskolemyndigheterna finner jag det angeläget bereda Myrdal forskningsmöjligheter inom landet och tillstyrker förslaget att en professur i internationell ekonomi, personlig för Myrdal, inrättas från och med den 1 juli 1960.

Punkterna 10 och 11. Vid bifall till det under punkten 9 redovisade förslaget bör medel beräknas för dels 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete i ämnet internationell ekonomi, dels ock en kon-
torist i Ae 9.

Punkt 12. 1955 års universitetsutredning har i sitt betänkande »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32, s. 98) föreslagit inrättande av förordnande-professorer för att möjliggöra att framstående forskare, som är verksamma utanför universitetsorganisationen, för längre eller kortare tid skulle kunna knytas till denna. Högskolemyndigheterna har med hänvisning till bland annat ifrågavarande uttalande föreslagit att för generaldirektören och chefen för bostadsstyrelsen Alf Johansson, vars förordnande som generaldirektör utgår med juni månad 1960, skulle inrättas en person-

lig forskningsbefattning. Kanslern är ense med högskolemyndigheterna om värdet av en sådan anordning och delar även helt deras uppfattning, att Johansson är i hög grad lämpad att ägna sig åt forskning över problemen rörande samhällsbyggandet, bostadsmarknaden och bostadskonsumtionen. Kanslern tillstyrker därför medel för ett särskilt arvode, utgörande skillnaden mellan lönen i löneklass B 3 och de kontanta pensionsförmåner, som kan komma att tillerkännas Johansson.

Punkt 13. Då den under punkten 12 föreslagna befattningen torde motsvara en tjänst som professor beräknar kanslern under ämnet nationalökonomi medel för ytterligare 1 000 assistenttimmar till forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkterna 25 och 26. Kanslern föreslår uppdelning av medelsanvisningen, 61 400 kronor, till ryska institutet. Denna utgår för innevarande budgetår ur den i Stockholms högskolas huvudstat upptagna utgiftsposten till bidrag till vissa institutioner och fördelas på följande sätt.

Arvoden

Föreståndare (A 24)	27 144	
Bibliotekarie och lärare	20 000	
Sekreterare	500	
Extra personal	1 200	48 844
Materiel m. m.		12 556
		<hr/>
	Summa kronor	61 400

Som föreståndare tjänstgör docenten Nils-Åke Nilsson och som bibliotekarie och lärare filosofie doktorn Bruno Kalnins. Kanslern hemställer, att särskilda arvoden från och med budgetåret 1960/61 upptages under avlöningsanslaget till föreståndaren med 27 144 kronor och till läraren och bibliotekarien med 20 000 kronor.

Återstående del av nuvarande bidrag bör enligt kanslern uppföras under anslaget Stockholms universitet: Materiel m. m.

Punkterna 27—29. Liksom beträffande ryska institutet under punkterna 25 och 26 föreslår kanslern uppdelning av medelsanvisningen, 73 800 kronor, till psykotekniska institutet. Denna utgår för innevarande budgetår ur den i Stockholms högskolas huvudstat upptagna utgiftsposten till bidrag till vissa institutioner. För närvarande finansieras institutets verksamhet dels av ifrågavarande bidrag, dels av inkomster från yrkesvägledningsverksamhet och uppdrag avseende personalprovning m. m. Dessa inkomster har för budgetåret 1959/60 beräknats till omkring 225 000 kronor. Av de sålunda omkring 300 000 kronor, som beräknas för innevarande budgetår stå till institutets förfogande, utgöres arvodeskostnader av omkring 275 000 kronor och återstoden av kostnader för materiel m. m. Högskolemyndigheterna har hemställt om ett anslag å 150 000 kronor för budgetåret 1960/61. Kanslern anser sig icke nu beredd att taga ställning till en höjning av anslaget till institutet. Kanslern förordar emellertid att särskilda arvoden från och med den 1 juli 1960 uppföres å avlöningsanslaget nämligen till föreståndaren med 30 108 kronor, till en forskningspsykolog med 25 776 kronor och till en kontorist med 12 504 kronor.

Återstående del av nuvarande bidrag bör enligt kanslern uppföras under anslaget Stockholms universitet: Materiel m. m.

C. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Teoretisk fysik med mekanik

- 1) laborator,
- 2) 500 assistenttimmar,
- 3) kanslibitråde i Ae 7,
- 4) medelsanvisning av 4 000 kronor till skriv- och kontorsgöromål.

Fysik

- 5) forskarassistent,
- 6) laboratorieingenjör i högst Ae 13,
- 7) kanslibitråde i Ae 7.

Kemiska övningslaboratoriet

- 8) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 9) medelsanvisning av 11 300 kronor till extra personal.

Oorganisk och fysikalisk kemi

- 10) laborator i analytisk kemi,
- 11) 1 000 assistenttimmar,
- 12) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7,
- 13) medelsanvisning av 11 300 kronor till extra personal.

Organisk kemi och biokemi

- 14) ekonomibitråde i Ae 2/3.

Historisk geologi och paleontologi

- 15) vaktmästare i Ae 7 (gemensam för den geologiska ämnesgruppen).

Mineralogi och petrologi

- 16) vaktmästare (preparatorsbiträde) i Ae 7.

Zoologi

- 17) personlig laboratur i zoologi, särskilt etologi, för docenten E. Fabricius,
- 18) 500 assistenttimmar,
- 19) medelsanvisning av 2 700 kronor för arvodering av diskbiträde.

Experimentell zoologi och cellforskning jämte Wenner-Grens institut för experimentell biologi, fysiologisk kemi och ämnesomsättningsforskning

- 20) laborator i cellfysiologi i stället för biträdande lärare,
- 21) laborator i fysiologisk kemi,
- 22) 1 000 assistenttimmar,
- 23) 3 000 assistenttimmar,
- 24) forskningsingenjör i Ae 21,
- 25) tre laboratoriebiträden i högst Ae 9,
- 26) två vaktmästare i Ae 7,
- 27) djurvårdare i Ae 7,
- 28) tre ekonomibiträden i Ae 2/3,
- 29) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Genetik

- 30) medelsanvisning av 4 800 kronor för arvodering av biträde.

Strålningsbiologi

- 31) personlig professur i strålningsbiologi för docenten L. Ehrenberg,
32) 1 000 assistenttimmar.

Matematisk-naturvetenskapliga biblioteket

- 33) personlig tjänst som bibliotekarie i Ae 21 för den nu arvodesanställda bibliotekarien vid biblioteket A. Kåre och samtidigt indragning av till Kåre nu utgående arvode (motsvarande löneklass A 13).

Docenttjänster

- 34) fem docenter (rörliga).

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 3, 6—8, 15 och 16. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 5. Universitetsutredningen har i sitt femte betänkande, »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32, s. 70 f.), framhållit önskvärdheten av att en typ av tjänst inrättas för att — särskilt i ämnen där stark konkurrens om forskarbegåvningarna föreligger — uppfylla den funktion såsom forskarrekyteringstjänst, vilken hittills i viss mån fyllts av de biträdande lärartjänsterna. Utredningen anför vidare, att man för de filosofiska fakulteternas vidkommande i samband med att man överför undervisningsuppgifter från biträdande lärartjänster till universitetslektorat bör överväga inrättande av nya forskarrekyteringsbefattningar, närmast i form av forskarassistenttjänster. Med hänsyn härtill och med tanke på det angelägna i att säkerställa en fullgod rekrytering i ett så viktigt och omfattande ämne som fysik, finner kanslern sig böra förorda att en tjänst som forskarassistent vid fysiska institutionen inrättas från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 9. Enligt kanslern bör laboratoriet erhålla ett extra personalanslag å 11 300 kronor. Detta belopp motsvarar i stort den förstärkning laboratoriet för innevarande budgetår i anledning av den ökade intagningen av studerande i ämnet kemi tillförts från den i reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter för budgetåret 1959/60 ingående anslagsposten å 300 000 kronor till Kungl. Maj:ts disposition.

Punkt 10. I propositionen 1956: 108 (s. 42) framhöll föredragande departementschefen bland annat, att det av flera skäl syntes angeläget, att en laboratur i analytisk kemi inrättades vid Stockholms högskola. Med hänsyn till att planeringen av en nybyggnad för ämnet kemi icke fortskridit så långt, att tidpunkten för denna tjänsts inrättande då kunde angivas, föreslog departementschefen, att laboraturen skulle komma till stånd tidigast från och med budgetåret 1958/59. Kanslern framhåller, att planerna beträffande ifrågavarande nybyggnad nu hunnit så långt, att tjänsten lämpligen bör inrättas från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 11. Vid bifall till förslaget under punkten 10 bör medel beräknas för ytterligare 1 000 assistenttimmar till forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkt 13. De budgetåren 1958/59 och 1959/60 verkställda ökade intagningarna vid kemiska övningslaboratoriet torde med säkerhet komma att

innebära ökad tillströmning till högre studier och därmed ökat behov av teknisk personal. I avvaktan på att säkrare erfarenhet om hur stor ökningen blir tillstyrker kanslern lärarrådets förslag om förstärkning av denna personal och föreslår att ett extra personalanslag om 11 300 kronor för teknisk biträdes hjälp från och med budgetåret 1960/61 ställes till institutionens förfogande. I nämnda belopp inräknar kanslern ett belopp av 5 000 kronor, vilket genom nådigt beslut den 30 juni 1959 för innevarande budgetår ställts till förfogande för vaktmästarhjälp från den i reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter för budgetåret 1959/60 ingående anslagsposten å 300 000 kronor till Kungl. Maj:ts disposition.

Punkterna 20—29. I en till 1 § i avtalet mellan staten, Stockholms stad och Stockholms högskola angående inrättande av ett universitet i Stockholm m. m. (jfr propositionen 1959: 106) fogad anmärkning heter det bland annat, att av de till högskolan knutna särskilda instituten med egna styrelser eller direktioner tillhör Wenner-Grens institut för experimentell biologi, fysiologisk kemi och ämnesomsättningsforskning högskolan och överföres till universitetet i och med högskolans utbildning. Wenner-Gren-institutets verksamhet finansieras dels ur den å högskolans huvudstat uppförda anslagsposten till Avlöningar, på så sätt att en viss del av institutets personal är innehavare av tjänster uppförda å högskolans personalförteckning, dels ur anslagsposten till Materiel m. m., dels ock genom att Wenner-Grenska samfundet lämnat ett årligt driftbidrag å 350 000 kronor, vilket bidrag disponerats både till arvoden åt personal och kostnader för materiel. Wenner-Grenska samfundet har emellertid i skrift till institutet den 22 maj 1959 meddelat, att institutet icke som hittills kan påräkna några regelbundna bidrag från samfundet för sina driftkostnader. Med anledning härav har högskolemyndigheterna i särskilda framställningar hemställt om att de kostnader för arvoden och materiel, som hittills kunnat bestridas med hjälp av ifrågakvarande driftbidrag, i fortsättningen skall bestridas från vederbörliga anslag till Stockholms universitet.

Statens medicinska forskningsråd och statens naturvetenskapliga forskningsråd har i underdåniga skrivelser, vilka av Kungl. Maj:t den 5 och den 27 oktober 1959 överlämnats till kanslern för att tagas i beaktande vid upprättande av förslag till anslag till universitetet i Stockholm, var för sig framhållit betydelsen av att staten nu måtte stödja institutet genom att stärka dess basorganisation.

Universitetskanslern understryker vikten av att Wenner-Grens institut beredes möjlighet att fortsätta den forskningsverksamhet, som hittills givit så rika resultat. Kanslern, som anser det synnerligen angeläget, att verksamheten fortsättes efter i stort sett oförändrade riktlinjer, har bedömt det som väsentligt att den personal, som avlönats från det från Wenner-Grenska samfundet hittills utgående driftbidraget, beredes motsvarande statlig anställning. Tillika har kanslern funnit det angeläget, att ytterligare två av avdelningsföreståndarna, vilka för närvarande innehar tjänst som e. o. docent respektive biträdande lärare, beredes fast anställning. Förslaget innebär vidare en förstärkning av personalen med en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21, vars innehavare avses skola utöva den dagliga tillsynen av den omfattande och delvis mycket komplicerade apparatutrustningen vid institutet.

D. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 1) förstärkning av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Kanslern anför: I det föregående har jag under de särskilda ämnena inom de filosofiska fakulteterna icke — fränsett inrättande av vissa fasta tjänster — räknat med förstärkningar av undervisningsresurserna. Jag har sålunda härutinnan utgått från den i ämbetsskrivelse den 23 juli 1959 till statskontoret fastställda dispositionen av Stockholms högskolas delpost till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., vilket förutsätter ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn härtill anser jag mig böra beräkna särskilda medel för att möta uppkommande behov av förstärkning under nästa budgetår till följd av ökad tillströmning av studerande. Härutöver torde i vissa fall medel erfordras för en utökning av högstadiundervisningen ävensom för andra justeringar av de planer, varpå lärartilldelningen för innevarande budgetår grundar sig, allt inom ramen för de av riksdagen antagna riktlinjerna (propositionen 1958: 104, s. 128—130). För nu angivna ändamål beräknar jag ett belopp av 300 000 kronor.

E. Gemensamt för universitetet*Drättselnämnden*

- 1) tre arvoden om vardera 600 kronor till valda ledamöter av drättselnämnden.

Biblioteken

- 2) ökning av medelsanvisningen till förstärkning av personalorganisationen vid fakultets- och institutionsbiblioteken från 25 000 till 60 000 kronor.

Kansliet

- 3) expeditionsvakt i Ae 7 (gemensam med räntekammaren).

Räntekammaren

- 4) kamrerare i Ag 21,
- 5) assistent i Ae 17,
- 6) kanslibitråde i Ae 7,
- 7) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Ekonomipersonal

- 8) telefonist i Af 1—Ae 5,
- 9) höjning av anslaget till extra personal (nu 7 800 kronor) med 12 000 kronor.

Forskardocentttjänster

- 10) två forskardocenter.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 11) instrumentmakare i Ao 9 i stället för i Ae 9 vid fysiska institutionen,
- 12) institutionsvaktmästare i Ao 9 i stället för i Ae 9 vid fysiska institutionen,
- 13) kansliskrivare i Ao 10 i stället för kontorist i Ae 9 vid kemiska övningslaboratoriet,
- 14) vaktmästare i Ao 7 i stället för i Ae 7 vid kemiska övningslaboratoriet,
- 15) instrumentmakare i Ao 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ae 8 vid institutionen för oorganisk och fysikalisk kemi,
- 16) kontorist i Ao 9 i stället för kanslibitråde i Ae 7 vid psykologiska institutionen,
- 17) förste biblioteksassistent i Ao 13 i stället för biblioteksassistent i Ae 10 vid humanistiska biblioteket,
- 18) förste expeditionsvakt i Ao 8 i stället för i Ae 8 vid humanistiska biblioteket,
- 19) expeditionsvakt i Ao 7 i stället för i Ae 7 vid humanistiska biblioteket,
- 20) bibliotekarie i Ao 21 i stället för i Ae 21 vid juridiska biblioteket,
- 21) akademisekreterare i Bo 1 i stället för byrådirektör i Ao 24 vid kansliet,
- 22) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid kansliet,
- 23) akademiräntmästare i Bo 1 i stället för byrådirektör i Ao 24 vid räntekammaren,
- 24) kamrerare i Ao 21 i stället för i Ae 21 vid räntekammaren,
- 25) expeditionsvakt i Ao 7 i stället för i Ae 7 vid ekonomipersonalen,
- 26) forskningsingenjör i Ae 21 i stället för i Ag 21 vid fysiska institutionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Vid Stockholms universitet torde en drätselnämnd komma att inrättas. Kanslern hemställer därför att — i likhet med vad som är fallet vid universitetet i Göteborg — medel från och med budgetåret 1960/61 beräknas för tre arvoden om vardera 600 kronor till de valda ledamöterna av nämnden.

Punkt 6. För att ombesörja föreskrivna redovisningar till de olika statliga forskningsråden av de anslag, som dessa i olika sammanhang beviljat forskare vid högskolan, har sedan omkring tio år vid högskolans kassaförvaltning en person funnits anställd, med arvode motsvarande lön enligt löneklass A 7, vilket arvode utgått från ett till kassaförvaltningens förfogande stående extra personalanslag. Då det enligt kanslern synes väl motiverat att ifrågavarande befattningshavare nu beredes extra ordinarie anställning, tillstyrker kanslern att ytterligare en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 inrättas vid universitetets räntekammare från och med den 1 juli 1960.

Punkt 8. Lärarrådet har under åberopande av bland annat, att en av telefonbyrån verkställd trafikundersökning givit vid handen att ytterligare en telefonist behöver anställas, hemställt om inrättande av en tjänst som telefonist i reglerad befordringsgång från och med nästa budgetår. Kanslern tillstyrker förslaget.

Punkt 10. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32, s. 87) föreslog inrättande av sammanlagt fem forskardocenttjänster vid Stockholms högskola, av vilka en skulle inrättas budgetåret 1959/60 och två under vart-

dera budgetåren 1960/61 och 1961/62. Den för budgetåret 1959/60 föreslagna tjänsten har inrättats. I överensstämmelse med högskolemyndigheternas förslag föreslår kanslern inrättande från och med nästa budgetår av två nya forskardocenttjänster.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av den genom beslut av 1959 års riksdag ändrade lönegradsplaceringen av vissa befattningshavare vid universitetet.

Därjämte har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

I huvudstaten för Stockholms högskola finns uppförd en anslagspost å 595 000 kronor till pensioner och livräntor. För innevarande budgetår disponeras ifrågavarande anslagspost på följande sätt.

Huvudmansavgifter, <i>förslagsvis</i>	560 000
Pensioner och livräntor, <i>förslagsvis</i>	35 000

I särskild framställning angående anslag för budgetåret 1960/61 till Stockholms universitet: Pensioner och livräntor har kanslern hemställt om en medelsanvisning för ändamålet av 320 000 kronor. Av tillgängliga handlingar i ärendet framgår i huvudsak följande.

I och med att högskolan den 1 juli 1960 ombildas till statsuniversitet kommer huvudmansavgifterna att bortfalla. Då ifrågavarande avgifter erlägges kalenderårsvis i efterskott, erfordras för budgetåret 1960/61 endast en medelsanvisning avseende avgifter för första halvåret 1960. Kanslern beräknar härför ett belopp av 280 000 kronor, vilket belopp emellertid — med hänsyn till den ändrade lönegradsplaceringen för laboratorer med flera (jfr propositionen 1959:152) bör uppräknas med 5 000 kronor. Kanslern föreslår alltså, att delposten till huvudmansavgifter för nästa budgetår uppföres med 285 000 kronor.

Delposten till pensioner och livräntor föreslås av kanslern för nästa budgetår upptagen med oförändrat belopp eller 35 000 kronor.

Över kanslerns ifrågavarande framställning har *statskontoret* den 12 december 1959 avgivit utlåtande, varvid ämbetsverket anför bland annat följande.

Det för budgetåret 1960/61 beräknade medelsbehovet för huvudmansavgifter har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Ur det till 35 000 kronor upptagna anslagsbeloppet för pensioner och livräntor bestrides för närvarande dels pensioner till pensionsavgångna städerskor vid Stockholms högskola, dels livräntor som enligt testamentariska eller liknande föreskrifter skall belasta viss donationsfond, dels kostnaden för visst gravunderhåll. Avkastningen av fonderna redovisas under den i huvudstaten för högskolan upptagna inkomstposten Avkastning från

högskolans fonder. Av en av statskontoret infordrad förteckning å nu utgående pensioner och livräntor framgår, att pensioner för närvarande utbetalas till ett belopp av i runt tal 15 000 kronor samt livräntor till ett belopp av i runt tal 21 000 kronor.

Statskontoret föreslår, att det för pensioner erforderliga beloppet efter ombildandet från och med den 1 juli 1960 av högskolan till universitet skall bestridas från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m., att utbetalas av statens pensionsanstalt. Vad beträffar livräntorna har statskontoret under hand inhämtat, att en av dessa till sin storlek är beroende av fondavkastningen, medan övriga utgår med bestämda belopp. Det synes ligga närmast till hands, att utbetalandet av samtliga livräntor — liksom hittills — anknytes till sättet för redovisning av donationsfonderna.

Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, har universitetskanslern föreslagit, att avkastningen av fonderna för budgetåret 1960/61 skall upptagas såsom särskilda uppbördsmedel under universitetets anslag. Följes detta förslag, torde en särskild utgiftspost avseende nu ifrågakvarande livräntor böra uppföras i avlöningsanslaget. Jämväl det för angivna budgetår erforderliga beloppet för huvudmansavgifter synes lämpligen böra upptagas under samma post.

I Stockholms högskolas huvudstat för innevarande budgetår redovisas under rubriken inkomster, förutom statens och Stockholms stads bidrag, avkastningen från högskolans fonder med 550 000 kronor, inkomster av hyror och arrenden med 11 100 kronor, bidrag från enskilt håll med 44 600 kronor och diverse inkomster med 2 700 kronor. Av ifrågakvarande inkomster bortfaller genom högskolans ombildning till universitet statens och Stockholms stads bidrag samt inkomsterna av hyror och arrenden. Kanslern föreslår att övriga inkomster uppföres i universitetets avlöningsstat under rubriken Särskilda uppbördsmedel med följande belopp:

- 1) avkastning från högskolans fonder med oförändrat belopp, 550 000 kronor;
- 2) bidrag från enskilt håll med — i överensstämmelse med högskolemyndigheternas förslag — 45 000 kronor; samt
- 3) diverse inkomster med ett till 5 000 kronor avrundat belopp.

Departementschefen

Juridiska fakulteten. Jag förordar, att i överensstämmelse med statsmakternas beslut angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (prop. 1957: 86; SU 128; Rskr 318) från och med budgetåret 1960/61 vid fakulteten inrättas en tjänst som professor i finansrätt med finansvetenskap (p. 1), en tjänst som assistent (p. 4), samt en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 (p. 3). Kanslerns förslag om omvandling av en befintlig tjänst som andre amanuens till en tjänst som förste amanuens har jag ansett mig böra biträda (p. 5). I enlighet med beslut av 1957

års riksdag bör medel från och med nästa budgetår dessutom beräknas för ytterligare en amanuens tjänst; med hänsyn till vad jag nyss förordat i fråga om omvandling av tjänst som andre amanuens till tjänst som förste amanuens bör den nya amanuens tjänsten inrättas såsom en förste amanuens tjänst.

Kanslern har föreslagit en höjning av anslagsmedlen för fakultetens särskilda kursundervisning (p. 8). Såsom jag i årets åttonde huvudtitel vid min anmälan av Uppsala och Lunds universitets avlöningsanslag samt reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter framhållit, räknar jag med att fakultetens undervisningsresurser, om så med hänsyn till studerandeantalets ökning befinnes nödvändigt, skall kunna förstärkas genom att medel anvisas från sistnämnda anslag. Jag har sålunda inte ansett mig böra i detta sammanhang beräkna medel för ifrågavarande ändamål.

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. Såsom framgått av den lämnade redogörelsen har förslag framlagts om inrättande av en för Gunnar Myrdal personlig professor i internationell ekonomi från och med den 1 juli 1960. Den vetenskapliga problematik, som rymmes inom den föreslagna professurens ämnesområde, har alltmer tilltagit i aktualitet. Myrdal har genom sina omfattande forskningar samt genom sin verksamhet i olika internationella sammanhang förvärvat en unik erfarenhet av de politiska, sociala och ekonomiska frågor, som är förknippade med de världsekonomiska problemen. Han har även från olika utgångspunkter belyst dessa i sin vetenskapliga produktion. Jag anser det vara synnerligen angeläget att bereda denne internationellt kände och framstående vetenskapsman möjligheter att återuppta sin forskarverksamhet i hemlandet. Jag tillstyrker därför kanslerns förslag, att en för Myrdal personlig professor i ämnet internationell ekonomi nästa budgetår inrättas vid Stockholms universitet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela närmare föreskrifter rörande bland annat med professuren förenad undervisnings skyldighet. Därjämte torde medel böra beräknas för 1 000 assistenttimmar. Den biträdestjänst som äskats i anknytning till professuren avser jag att återkomma till i det följande (p. 9—11).

Vägande skäl har enligt min mening anförts för att en personlig forskartjänst i nationalekonomi, särskilt bostadsmarknadsforskning, inrättas för Alf Johansson, som, enligt vad jag erfarit, har för avsikt att begära avsked från sin nuvarande tjänst som generaldirektör och chef för bostadsstyrelsen. Bostadsfrågorna och med dem sammanhängande sociala och ekonomiska problemställningar intar en central plats i den samhällsekonomiska utvecklingen. Johansson, som sedan år 1934 är docent i politisk ekonomi vid Stockholms högskola, har i olika sammanhang dokumenterat en ingående praktisk och teoretisk insikt i nyssnämnda frågor. Kanslern har föreslagit, att en för Johansson personlig forskarbefattning inrättas vid universitetet

från och med nästa budgetår samt att med befattningen i fråga förknippas den ekonomiska förmån — Johansson tillkommande pension inberäknad — som motsvarar lönen i löneklass B 3. Jag förordar, att vid universitetet från och med nästa budgetår å övergångsstat inrättas en för Johansson personlig forskartjänst i Bo 3. Med hänsyn till tjänstens art och den för densamma föreslagna lönesättningen bör tjänsten benämnas professur. Under den tid Johansson innehar denna tjänst, kommer han icke att uppbära pension som generaldirektör. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela närmare föreskrifter rörande denna tjänsts inplacering i universitetsorganisationen. I likhet med kanslern anser jag, att i anknytning till ifrågavarande tjänst medel bör anvisas för 1 000 assistenttimmar (p. 12 och 13).

Under den i Stockholms högskolas huvudstat upptagna utgiftsposten till bidrag till vissa institutioner disponeras nu dels 47 144 kronor för arvodering av en föreståndare och en bibliotekarie tillika lärare, båda vid ryska institutet, dels 68 388 kronor för arvodering av en föreståndare, en forskningspsykolog och en kontorist, samtliga vid psykotekniska institutet. Enligt de till 1 § av avtalet angående inrättande av ett universitet i Stockholm m. m. fogade anmärkningarna (prop. 1959:106, s. 60) tillhör bland annat ifrågavarande två institut högskolan, och de överföres sålunda i och med ombildningen till universitetet. Medel för ifrågavarande arvodeskostnader bör i enlighet med kanslerns förslag beräknas under förevarande anslag (p. 25—29).

Med anledning av kanslerns under punkterna 3, 5, 7, 8, 11 och 24 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som instrumentmakare, vaktmästare, kontorist och kanslibiträde har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tre extra ordinarie tjänster. Av nämnda tjänster bör två tillföras de samhällsvetenskapliga ämnena, medan en bör tillföras övriga humanistiska ämnen. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

M a t e m a t i s k - n a t u r v e t e n s k a p l i g a f a k u l t e t e n. Vid universitetet föreligger ett framträdande behov av en laboratur i analytisk kemi. Jag föreslår därför, att en sådan tjänst inrättas, dock först från och med budgetåret 1961/62 (p. 10). Därav följer att medel för av kanslern äskade 1 000 assistenttimmar (p. 11) bör beräknas först från och med budgetåret 1961/62.

Kanslerns förslag om inrättande av en forskarassistenttjänst för ämnet fysik finner jag mig såtillvida böra biträda, att jag — i anslutning till vad som förutsattes i propositionen 1959:105 — förordar att en rörlig sådan tjänst inrättas med samtidig indragning av tjänst som biträdande lärare (p. 5). Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela erforderliga närmare bestämmelser härom.

I likhet med kanslern finner jag det synnerligen angeläget, att Wenner-Grens institut för experimentell biologi, fysiologisk kemi och ämnesomsättningsforskning skall ha möjlighet att fortsätta sin verksamhet efter i huvudsak samma riktlinjer som hittills. Kanslern har i sitt förslag till institutets överförande till universitetet i Stockholm förordat icke obetydliga förändringar i fråga om personalorganisationen. I detta avseende torde emellertid förslaget böra ytterligare överarbetas, varför det torde få ankomma på kanslern att i samband med sin anslagsframställning angående medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1961/62 avgiva ett förnyat förslag till institutionens framtida organisation. Det är emellertid min förhoppning att Wenner-Grenska samfundet även för budgetåret 1960/61 kommer att lämna institutet driftbidrag i samma utsträckning som hittills (p. 20—23 och 25—29).

Med anledning av kanslerns förslag tillstyrker jag inrättande av en tjänst som kvalificerad teknisk medhjälpare (p. 24). Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution (motsvarande). Därest tjänsten i fråga härvid finnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1960/61 innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad.

Vidare tillstyrker jag inrättande av en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 vid kemiska övningslaboratoriet samt en medelsanvisning av 5 000 kronor för vaktmästarhjälp vid nyssnämnda laboratorium (p. 9 och 13).

I anledning av kanslerns förslag under punkterna 3, 6—8, 15 och 16 om utökning av antalet tjänster som laboratorieingenjör, laboratoriebiträde, kanslibitråde och vaktmästare har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tre extra ordinarie tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

Jag torde slutligen få anmäla att högskolans styrelse, på förslag av innehavarna av professurerna i ren matematik respektive högre matematisk analys, O. Frostman och L. Hörmander, i underdånig skrivelse den 16 juni 1959 hemställt, att benämningen å ifrågavarande två professorer måtte ändras så att båda kommer att omfatta ämnesområdet matematik. Förslaget har tillstyrkts av universitetskanslern efter hörande av matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Uppsala. Med anledning härav förordar jag, att benämningen å de två professorerna i ren matematik respektive högre matematisk analys från och med den 1 juli 1960 ändras till professorer i matematik. Vid bifall härtill torde givetvis professorerna Frostman och Hörmander utan ansökningsförfarande böra utses till innehavare av respektive professorer i matematik.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Under hänvisning till vad jag i årets åttonde huvudtitel anfört vid min anmälan av motsvarande spörsmål för Uppsala universitets vidkommande, förordar jag, att vid här ifrågavarande universitet nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen historia, statistik, nordiska språk, oorganisk och fysikalisk kemi samt zoologi. Liksom hittills bör det ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva, att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må uppehållas annat än med arvodesanställd universitetslektor.

Behovet av förstärkning av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. beräknar jag med hänsyn till den ökning av studerandeantalet, som nu kan förväntas läsåret 1960/61, till 575 000 kronor.

Gemensamt för universitetet. Såsom jag i det föregående anfört torde en drätselnämnd bära inrättas vid universitetet. I drätselnämnden synes bära ingå — jämte andra — tre genom val utsedda ordinarie lärare vid universitetet. I enlighet med kanslerns förslag förordar jag, att till sålunda vald ledamot av drätselnämnden skall utgå arvode med 600 kronor för år (p. 1).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att de nuvarande byrådirektörstjänsterna vid kansliet och rättekammaren från och med den 1 juli 1960 förändras till tjänster som akademisekreterare respektive akademiräntmästare med oförändrad löneställning (p. 21 och 23).

Då jag funnit behov föreligga av en förstärkning av personalen vid universitetets rättekammare förordar jag inrättande av en tjänst som kansli-bitråde i Ae 7 därstädes (p. 6).

Jag biträder vidare förslaget om inrättande av en tjänst som telefonist i reglerad befordringsgång avsedd för universitetets telefonväxel (p. 8).

Med anledning av föreliggande förslag finner jag, att — utöver nu befintliga sex forskardocenttjänster — ytterligare en sådan tjänst bör inrättas från och med nästa budgetår. Denna tjänst bör — liksom de nuvarande forskardocenttjänsterna — vara gemensam för universitetets tre fakulteter (p. 10).

Vidare torde den vid högskolan nu befintliga tjänsten som forskningsingenjör från och med nästa budgetår bära extraordinariesättas (p. 26).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet i årets statsverksproposition föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid universitetet (jfr 1960 års statsverksproposition, bilagan 2: Gemensamma frågor, s. 28). Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

Förutom de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranle-

des ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959: 152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universitetet, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Slutligen torde av anslagstekniska skäl för nästa budgetår medel för förvaltningskostnader vid de filosofiska fakulteternas undervisningsnämnder — sammanlagt 45 000 kronor — bära beräknas under anslagsposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal i stället för, såsom i Stockholms högskolas avlöningsstat för innevarande budgetår, under posten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Såsom jag i det följande kommer att föreslå, bör avkastningen av vissa donationsfonder upptagas såsom särskilda uppbördsmedel under förevarande anslag. Med hänsyn härtill förordar jag i enlighet med statskontorets förslag, att en särskild utgiftspost avseende främst vissa livräntor, vilka enligt testamentariska eller liknande föreskrifter skall belasta viss donationsfond, uppföres i avlöningsanslaget. Ifrågavarande utgiftspost bör vara förslagsvis betecknad samt benämnas »Livräntor m. m.» I överensstämmelse med statskontorets förslag beräknar jag för ändamålet ett belopp av 21 000 kronor. Jag förordar tillika — likaledes i överensstämmelse med statskontorets förslag — att jämväl det för budgetåret 1960/61 av kanslern föreslagna beloppet avseende huvudmansavgifter, 285 000 kronor, upptages under ifrågavarande utgiftspost, vilken alltså för nästa budgetår torde bära uppföras med sammanlagt 306 000 kronor.

Statskontoret har vidare föreslagit att de för nästa budgetår för vissa pensioner beräknade kostnaderna, 15 000 kronor, vilka hittills bestritts från den i högskolans huvudstat uppförda anslagsposten till pensioner och livräntor, från och med den 1 juli 1960 bestrides från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m., att utbetalas av statens pensionsanstalt. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde ifrågavarande pensioner från och med nästa budgetår bära utgå på sätt statskontoret sålunda föreslagit.

I gällande avlöningsstat för Stockholms högskola är utgifterna upptagna med 11 169 000 kronor. Jag beräknar utgifterna under förevarande anslag för nästa budgetår till 12 919 000 kronor med den fördelning å de särskilda posterna, som framgår av efterföljande avlöningsstat. Under rubriken särskilda uppbördsmedel bör i avlöningsstaten — i överensstämmelse med kanslerns förslag — uppföras avkastningen från vissa donationsfonder samt övriga inkomster med den fördelning å särskilda poster, som framgår av det följande. Sammanlagt beräknar jag de särskilda uppbördsmedlen till 600 000 kronor. Vid bifall till vad jag anfört och föreslagit bör sålunda ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med 12 319 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad jag i det föregående anfört fastställa personalförteckning för Stockholms universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61;

b) godkänna följande avlöningsstat för Stockholms universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 884 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	4 787 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 291 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 413 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	205 000
6. Livräntor m. m., <i>förslagsvis</i>	306 000
Summa kronor	12 919 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

1. Avkastning från vissa fonder	550 000
2. Bidrag från enskilt håll	45 000
3. Diverse inkomster	5 000
Summa kronor	600 000
Nettoutgift kronor	12 319 000

c) till *Stockholms universitet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 12 319 000 kronor.

2. Stockholms universitet: Omkostnader. I huvudstaten för Stockholms högskola är nu uppförd en förslagsvis betecknad anslagspost till omkostnader å 1 254 000 kronor (statsliggaren s. 585).

Universitetskanslern föreslår, att till omkostnader vid Stockholms universitet för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 1 015 000 kronor. Kanslerns beräkning av medelsbehovet framgår av följande sammanställning:

I nuvarande omkostnadsstat för Stockholms högskola upptagna anslagsposter	Omkostnadsstat för budgetåret 1959/60 kronor	Kanslerns förslag till omkostnadsstat för universitetet i Stockholm budgetåret 1960/61 kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	15 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 000	4 000
3. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	350 000	350 000
4. Telefon, skrivmaterialier och expenser i övrigt ..	152 000	124 000
5. Tryckningskostnader, <i>förslagsvis</i>	41 000	—
6. Renhållning och städning, <i>förslagsvis</i>	360 000	384 000
7. Underhåll av byggnader m. m.	135 000	—
8. Hyror, <i>förslagsvis</i>	43 500	—
9. Försäkringar, <i>förslagsvis</i>	110 500	80 000
10. Räkntor och amorteringar, <i>förslagsvis</i>	23 000	1 000
11. Ersättning för avskaffade examensavgifter	7 000	7 000
12. Övriga utgifter	16 000	50 000
Summa kronor	1 254 000	1 015 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

1. Sjukvård m. m.

Anslagsposten torde för budgetåret 1960/61 kunna upptagas med oförändrat belopp.

2. Reseersättningar

Med hänsyn till att från anslagsposten numera utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande må utgå ersättning för flyttningkostnad enligt flyttningserstatningskungörelsen torde anslaget böra höjas till 4 000 kronor, varav 3 000 kronor beräknas för flyttningkostnader.

3. Bränsle, lyse och vatten

I kungl. brev den 15 maj 1959 angående vissa anslag för budgetåret 1959/60 till universitetet, den medicinska undervisningen m. m. fäster Kungl. Maj:t vederbörandes uppmärksamhet på att riksdagens statsutskott i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1959: 43 under punkten 10 understrukit vikten av att vederbörande myndigheter i görligaste mån söka nedbringa kostnaderna för bränsle, lyse och vatten. Med hänsyn härtill anser kanslern, att anslagsposten bör — trots nytillkomna lokaler — uppföras med oförändrat belopp.

4. Telefon, skrivmaterialier och expenser i övrigt

Vid de äldre statsuniversiteten bestrides utgifter av här ifrågavarande slag helt från universitetens materielanslag. Med hänsyn till att högskolan har en central telefonväxel torde det enligt kanslern emellertid vara mer ändamålsenligt att — i likhet med vad som är fallet vid medicinska fakulteten i Göteborg, karolinska institutet och medicinska högskolan i Umeå — kostnaderna härför uppföres under här ifrågavarande anslagspost. Högskolemyndigheterna har för budgetåret 1960/61 beräknat totalkostnaden för telefonanläggningen till 124 000 kronor (för 1959/60 beräknad till 104 000 kronor). Kanslern föreslår, att anslagsposten, vilken bör benämnas Telefonavgifter och upptagas som förslagsvis betecknad post, uppföres med detta belopp. Medelsanvisning till skrivmaterialier och expenser i övrigt (nu 48 000 kronor) äskas däremot av kanslern under anslaget till Stockholms universitet: Materiel m. m.

5. Tryckningskostnader

Vid universiteten bestrides tryckningskostnaderna från materielanslaget. Kanslern föreslår att dessa kostnader även vid Stockholms universitet upptages under sistnämnda anslag.

6. Renhållning och städning

På av lärarrådet angivna skäl förordar kanslern, att denna anslagspost höjes med 24 000 kronor.

7. Underhåll av byggnader m. m.

För innevarande budgetår utgår denna anslagspost med 135 000 kronor, av vilka 85 000 kronor avser direkta underhållskostnader för byggnader och återstoden eller 50 000 kronor beräknats till underhåll och återanskaffning av inventarier. Från och med den 1 juli 1960 kommer byggnadsstyrelsen att övertaga ansvaret för byggnadernas underhåll, varför särskild medelsanvisning härför ej längre är nödvändig under detta anslag. Den del av anslaget, som beräknats för underhåll och återanskaffning av inventarier, bör enligt kanslern upptagas under anslaget Stockholms universitet: Nyan-skaffning av apparater m. m.

8. Hyror

Posten synes enligt kanslern kunna helt utgå.

9. Försäkringar

Ur ifrågavarande anslagspost bestrides innevarande budgetår kostnaderna för samtliga sakförsäkringar, i runt tal 20 000 kronor. Ifrågavarande kostnader bortfaller från och med budgetåret 1960/61. Vidare bestrides ur anslagsposten kostnaderna för socialförsäkringar av skilda slag, vilka gäldas i efterskott. För budgetåret 1960/61 beräknar kanslern ifrågavarande kostnader till 80 000 kronor.

10. Räntor och amorteringar

Förutom vissa utgifter, vilka försvinner i samband med högskolans ombildning till universitet, betalas från denna anslagspost ränta och amorte-

ring avseende fondmedel, investerade i vissa högskolans institutionsfastigheter. Högskolemyndigheterna har föreslagit, att dessa investeringar avvecklas genom en årlig annuitet av 11 000 kronor. Avvecklingen av nämnda investeringar borde enligt kanslerns mening i sin helhet ske i samband med statens övertagande av fastigheterna ifråga. Då någon utredning om ifrågasvarande investerade fondmedel icke föreligger, anser kanslern sig emellertid icke kunna föreslå, att anslagsposten från och med nästa budgetår utgår. I avvaktan på närmare utredning från universitetets sida upptager kanslern under anslagsposten ett nominellt belopp av 1 000 kronor.

11. Ersättning för avskaffade examensavgifter

Anslagsposten bör uppföras med oförändrat belopp.

12. Övriga utgifter

Kanslern tillstyrker, att Stockholms universitet som engångsanslag beviljas 50 000 kronor för att bestrida kostnader i samband med en särskild högtidlighet vid Stockholm högskolas ombildande till universitet. I övrigt bör anslaget enligt kanslern i den nuvarande formen upphöra att utgå.

Departementschefen. Jag anser mig inte böra under här ifrågasvarande anslag förordna någon medelsanvisning för bestridande av kostnader i samband med en särskild högtidlighet vid Stockholms högskolas ombildande till universitet. Delposten till övriga utgifter torde därför böra utgå. Detta medför en minskning av det av kanslern beräknade medelsbehovet under förevarande anslag med 50 000 kronor. I övrigt har kanslerns anslagsberäkning och förslag icke givit mig anledning till erinran. Jag beräknar sålunda anslagsbehovet till $(1\ 015\ 000 - 50\ 000 =) 965\ 000$ kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 965 000 kronor.

3. Stockholms universitet: Materiel m. m. I huvudstaten för Stockholms högskola är nu uppförd en anslagspost å 1 120 000 kronor till materiel m. m. (statsliggaren s. 585).

Lärarrådet vid Stockholms högskola har för nästa budgetår begärt ett materielanslag av 1 420 000 kronor. Härutöver har högskolemyndigheterna hemställt om höjningar av anslaget med 136 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 1 642 000 kronor. Av den av kanslern sålunda föreslagna anslagshöjningen har 280 000 kronor eller 25 procent av nu utgående belopp beräknats för en allmän uppräknings av medelstilledningen till materiel m. m. Höjningen i övrigt utgöres dels av vissa överföringar till förevarande anslag av medel, som nu utgår från andra å högskolans huvudstat upptagna anslagsposter, dels av ytterligare medelstilledning till vissa särskilda ändamål. Av anslagsframställningen framgår härom i huvudsak följande.

Till skrivmaterialier och expenser i övrigt samt till tryckningskostnader — för vilka ändamål medel för innevarande budgetår anvisats med 48 000 respektive 41 000 kronor under den i högskolans huvudstat upptagna anslagsposten till omkostnader — beräknar kanslern ett belopp av 91 000 kronor. Av kanslerns anslagsframställning framgår, att det sålunda beräknade beloppet — med hänsyn till bortfallet från och med nästa budgetår av portokostnader — i realiteten innebär en höjning med cirka 12 000 kronor av medelstilledningen till skrivmaterialier och expenser i övrigt. Vidare föreslår kanslern, att de till psykotekniska och ryska instituten anvisade medlen till materiel m. m. (sammanlagt i runt tal 20 000 kronor), vilka för innevarande budgetår utgår ur den i nämnda huvudstat upptagna utgifts-posten till bidrag till vissa institutioner, från och med nästa budgetår upptages under förevarande anslag. Kanslern hemställer slutligen, att den del av det årliga driftbidraget från Wenner-Grenska samfundet till Wenner-Grens institut, som hittills avsetts för bestridande av sådana kostnader, som vanligen belastar materielanslag, i fortsättningen skall utgå från förevarande anslag. Ifrågavarande driftbidrag har de senaste budgetåren uppgått till i runt tal 130 000 kronor.

Departementschefen. Stockholms högskolas materielanslag utgör för innevarande budgetår 1 120 000 kronor. Under högskolans omkostnadsstat disponeras nu dels 48 000 kronor till skrivmaterialier och expenser i övrigt, varav cirka 10 000 kronor avser portokostnader, dels ock 41 000 kronor till tryckningskostnader. Vidare utgår ur den i nämnda högskolas huvudstat upptagna utgifts-posten till bidrag till vissa institutioner i runda tal 14 500 kronor respektive 5 500 kronor till materielkostnader vid ryska institutet och psykotekniska institutet. Medel för nämnda ändamål bör i enlighet med kanslerns förslag utgå från nu ifrågavarande anslag. Med hänsyn till att portokostnaderna bortfaller i och med högskolans ombildning till statsuniversitet har jag emellertid räknat med ett i förhållande till kanslerns förslag med omkring 10 000 kronor minskat belopp för de i det föregående angivna särskilda ändamålen. I övrigt har jag såtillvida ansett mig böra biträda kanslerns förslag, att jag förordar att förevarande anslag för nästkommande budgetår uppföres med sammanlagt 1 335 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 335 000 kronor.

4. Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m. I huvudstaten för Stockholm högskola är nu uppförd en anslagspost å 400 000 kronor till nyanskaffning av apparater m. m., vilket belopp anvisats för ospecificerade ändamål (statsliggaren s. 586).

Lärrådet vid Stockholms högskola har hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av i runt tal 670 000 kronor.

Förevarande anslag torde enligt *universitetskanslern* för nästa budgetår bära upptagas med 550 000 kronor. I detta belopp ingår 50 000 kronor avseende underhåll och återanskaffning av inventarier, vilket belopp för innevarande budgetår anvisats under den å högskolans omkostnadsstat uppförda delposten till underhåll av byggnader m. m. Vidare har kanslern för ospecificerade ändamål under förevarande anslag föreslagit en allmän uppräknings med 100 000 kronor, motsvarande 25 procent av nu utgående medelstilleddning.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida bära biträda kanslerns förslag, att jag till förevarande ändamål för nästa budgetår förordar en sammanlagd medelsanvisning om 470 000 kronor. Därvid har jag även inberäknat 50 000 kronor för det av kanslern särskilt angivna ändamålet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 470 000 kronor.

5. Stockholms universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler. I huvudstaten för Stockholms högskola är nu uppförd en anslagspost å 1 297 000 kronor till inredning och utrustning av nya lokaler. Denna post disponeras på sätt framgår av s. 586 i statsliggaren.

Universitetskanslern har — i anledning av en framställning av *lärrådet vid Stockholms högskola* — hemställt, att 251 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till inredning och utrustning av vissa institutioner. Den av kanslern begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Genetiska institutionen	7 000
2. Psykologiska institutionen	40 000
3. Pedagogiska institutionen	14 000
4. Konsthistoriska institutionerna	15 000
5. Kvärtärgeologiska avdelningen vid geologiska institutionen ..	5 000
6. Statistiska institutionen	20 000
7. Matematiska m. fl. institutioner	150 000
	Summa kronor 251 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 2—4 och 6. De av kanslern under dessa punkter föreslagna beloppen utgör skillnaden mellan av kanslern i underdånig skrivelse den 20 november 1958 angående anslag för budgetåret 1959/60 till Stockholms högskola tillstyrkta belopp och vad som för ändamålet anvisats i kungl. brev den 30 juni 1959.

Punkt 7. Av en till kanslerns anslagsframställning såsom bilaga fogad promemoria framgår, att i vissa ledigblivna lokaler bland annat i kvarteret

Vega samt i byggnaden Kungstengsgatan 45 utrymme avses att beredas för matematiska institutionen, seminarierna för klassisk fornkunskap och antikens historia, nordisk och jämförande fornkunskap, filosofi, historia samt religionshistoria ävensom för institutionen för internationell ekonomi. Lärarrådet har för möbler och andra inventarier äskat 155 000 kronor. Kanslern beräknar 150 000 kronor för ifrågasvarande ändamål.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som har i uppdrag att handha frågan om inredning och utrustning av nybyggnaden för fysiska institutionen och institutionen för teoretisk fysik och mekanik, hemställer i en den 28 augusti 1959 gjord framställning att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas för inredning och utrustning av ifrågasvarande institutioner med 120 000 kronor.

Utrustningsnämnden, som inledningsvis behandlar frågan om kostnadsram m. m., erinrar om att 1954 års utrustningskommitté i sin anslagsframställning för budgetåret 1959/60 beräknade kostnadsramen för inredning och utrustning av ifrågasvarande institutioner för fysik till 1 930 000 kronor, vilket — under vissa förbehåll — förmenades kunna utgöra en hållbar kostnadsram. Häri inginge kostnader för tele- och sökaranläggning med beräknade 70 000 kronor, med vilket belopp avdrag från nämnda eljest erforderliga totalbelopp borde ske, enär medel för ändamålet upptagits i byggnadsstyrelsens kostnadsberäkning för byggnaden. Utanför kostnadsramen föll däremot de medel, som framdeles kunde visa sig behövliga för anskaffande av forskningsutrustning för nytillträdande två professorer. För budgetåren 1958/59 och 1959/60 har till inredning och utrustning av nämnda institutioner anvisats respektive 500 000 och 1 000 000 kronor.

Mot bakgrunden av de allmänna överväganden, som redovisats i utrustningsnämndens anslagsskrivelse den 1 juli 1959 rörande den zoofysiologiska institutionen vid universitetet i Uppsala och för vilka redogjorts i årets statsverksproposition (VIII ht, s. 122 f.), har nämnden undersökt dels huruvida en ytterligare beskäring av de framlagda kostnadsberäkningarna vore möjlig, dels ock huruvida anskaffandet av någon del av inredningen och utrustningen skulle kunna ställas på framtiden. Utrustningsnämnden anför härom i huvudsak följande.

Beträffande institutionerna för fysik och teoretisk fysik vid Stockholms högskola har nämnden i samråd med institutionsföreståndarna, professorerna Klein och Lagerqvist, undersökt möjligheterna och konsekvenserna av att uppskjuta anskaffandet av en matematikmaskin. Ett uppskov därmed skulle innebära en minskning av det aktuella anslagsbehovet med cirka 240 000 kronor. Institutionsföreståndarna har i en till nämnden avgiven promemoria understrukt den stora betydelsen av att en matematikmaskin tillföres institutionerna. Vid institutionen för teoretisk fysik hade redan många problem behandlats med hjälp av matematikmaskinnämndens räknemaskin Besk. På grund av begränsad maskintid och på grund av att kodning för Besk många gånger är alltför komplicerad och därför tager för lång tid i anspråk är det emellertid synnerligen angeläget att få obegränsad

tillgång till en mindre maskin med ett snabbare kodningssystem. Vidare är det speciellt viktigt att till elektronisk behandling överföra en större del av de tidsödande numeriska beräkningar, som nu utföres av räknebiträden med hjälp av elektriska bordsräknemaskiner. Dylika arbeten kan pågå i åtskilliga månader innan resultat av intresse föreligger. Det är lätt att inse att en mycket hög grad av uppmärksamhet kräves av den som leder beräkningarna såväl som av den som utför dessa, samt att kvalificerad forskarkraft härvid tages i anspråk för mindre kvalificerade uppgifter.

Utrustningsnämnden anser de av institutionscheferna anförda motive-ringarna bärande och — i och för sig — avgörande. Det är enligt nämnden starkt motiverat, att institutionerna förses med en för deras arbetsuppgifter avpassad matematikmaskin och — såvida ej matematikmaskinnämndens resurser utökas och framför allt kompletteras med för ifrågavarande special-forskning lämpad maskintyp — alldeles nödvändigt, därest institutionerna skall med avseende på forskning och utbildning kunna följa den tekniska utvecklingen och lösa de alltmer komplicerade arbetsuppgifter den fysika-liska forskningen ställes inför. Nämnden understryker även, att den bespa-ring i tid och arbete, som genom tillgången till en för institutionernas arbetsuppgifter avpassad maskin kan uppnås, torde representera en icke oväsentlig ekonomisk vinst såväl för det allmänna som för enskilda stude-rande och forskare. Likväl förordar nämnden — med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge — ett kortare uppskov med anskaffandet av ifråga-varande matematikmaskin.

I fortsättningen anför utrustningsnämnden att sedan den ena av de två lediga professurerna i fysik numera blivit tillsatt med ordinarie innehavare har denne — professor Albin Lagerqvist — i anslutning till de i det före-gående refererade uttalandena i förra årets anslagsframställning med ut-rustningsnämnden upptagit frågan om anskaffande av kompletterande ut-rustning för den forskningsinriktning han företräder, nämligen spektroskopian. Professor Lagerqvist har därvid framhållit, att den fysiska insti-tutionen på flera punkter inom denna forskningsgren hittills dels fått avstå från sådan modern apparatur, som skulle möjliggöra undersökningar, som ej är utförbara med den befintliga apparatparken, dels fått anlita äldre apparatur, som i flera fall gjort undersökningarna onödigt svåra och tids-ödande att genomföra. Här om anför nämnden bland annat följande.

De dyrbaraste och viktigaste instrumenten inom spektroskopien är, enligt professor Lagerqvist, spektrograferna, av vilka flera för olika ändamål användbara huvudtyper finns — prisma-spektrografer, monokromatorer och gitterspektrografer. Beträffande gitterspektrograferna framhålles att gitt-rets kvalitet bestämmer hela spektrografens funktionsmöjligheter. Fysiska institutionen äger för närvarande ett 21 fots s. k. konkavgitter av hög kvalitet, tillverkat för cirka 20 år sedan. Gittret består av en konkavspegel av glas, på vilken med diamant ritsats parallella fårer, i detta fall 165 000. På senare tid har spegelbeläggningen börjat flaga bort med resultat att gittret, ehuru ännu användbart, om något eller några år knappast torde

kunna begagnas. Institutionen äger vidare en s. k. immersionsmontering med ett plangitter, vilken anges ha inom vissa områden av spektroskopien visat sig vara överlägsen alla hittills gjorda uppställningar. Professor Lagerqvist framhåller, att väntetiden för en forskare kan bli kännbart lång — ett halvt till ett år — innan han beredes tillfälle att använda uppställningen, vilken olägenhet till stor del skulle kunna undvikas, om två uppställningar funnes. Såsom ett länge närt önskemål anges slutligen en kvartsmonokromator. Det framhålles att institutionen aldrig haft någon verkligt förstklassig monokromator för ultraviolett ljus. Priserna för nämnda apparatur håller sig omkring, för konkavgittret och plangitteruppställningen 25 000 à 30 000 kronor för vartdera och för monokromatorn 40 000 à 50 000 kronor.

Den uppräknade apparaturen — två gitter och en monokromator för en sammanlagd kostnad av i runt tal 100 000 kronor — utgör sålunda vad en av de nytillträdande professorerna anser sig främst behöva såsom komplettering av den till inköp i övrigt föreslagna forskningsutrustningen. Det må därvid observeras att, om avflagningen av det befintliga konkavgittret begynt och uppmärksammas vid tiden för upprättandet av institutionernas utrustningsförslag, ett sådant gitter torde ha medtagits redan i detta.

Utrustningsnämnden understryker i fortsättningen, att viss komplettering av forskningsutrustningen för den nye professorn torde böra medgivas. I första hand synes ett nytt gitter — antingen ett till ersättande av det nuvarande konkavgittret eller ock en ny plangitteruppställning — böra anskaffas. Därefter synes det böra ifrågakomma att inköpa en monokromator. Med anskaffning av det andra gittret torde med hänsyn till nödvändigheten av återhållsamhet med utgifterna böra anstå tills vidare. För ett gitter och monokromatorn skulle erfordras i runt tal 70 000 kronor.

I samband med inköp av snickeriutrustningar för institutionerna har förutvarande utrustningskommittén lyckats erhålla lägre priser än de med vilka man ursprungligen haft anledning räkna. På grund härav har vissa icke obetydliga besparingar uppnåtts. Nämnden tror sig därför kunna räkna med att — om ytterligare utrustningsanslag beviljas i enlighet med kostnadsramen (bortsett från 240 000 kronor för matematikmaskinen) — kostnaderna för i vart fall ett gitter och möjligen även för monokromatorn skall kunna rymmas inom anslagsbeloppet. Om så ej helt skulle bli förhållandet, bör en avvägning kunna ske mellan behovet av monokromatorn och någon annan till inköp föreslagen utrustning. På grund av vad sålunda anförts beräknar nämnden icke någon höjning av kostnadsramen i anledning av professor Lagerqvists förslag om komplettering av forskningsutrustningen. Nämnden framhåller i anslutning härtill att den även har undersökt, vilka utgiftsbesparingar som genom en ytterligare beskärning av inköpsprogrammet skulle kunna vinnas. Det har därvid visat sig, att de inom ramen för det återstående inköpsprogrammet förefintliga besparingsmöjligheterna är så obetydliga, att de icke nämnvärt kan påverka kostnadsramen.

Utrustningsnämnden beräknar anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 på följande sätt.

Av kostnadsramen återstående (1 930 000 — 1 500 000 — 70 000 — 240 000 =) 120 000 kronor bör, med hänsyn till att inflyttningen i de nya lokalerna redan pågår, i sin helhet ställas till nämndens förfogande för budgetåret 1960/61.

Den 17 september 1959 uppdrogs åt utrustningsnämnden att jämväl handha inredningen och utrustningen av bland annat ett till Frescatiområdet förlagt övningslaboratorium för kemi vid universitetet i Stockholm. I skrivelse den 24 oktober 1959 hemställer utrustningsnämnden bland annat, att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas till inredning och utrustning av ifrågavarande övningslaboratorium med 400 000 kronor samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för laboratoriet intill ett belopp av 300 000 kronor.

I samband med behandlingen av utrustningsnämndens anslagsframställning rörande övningslaboratorier för fysik och kemi i Uppsala har i årets statsverksproposition (VIII ht, s. 126 f.) återgivits nämndens redogörelse för vissa allmänna utgångspunkter, vilka nämnden beaktat vid sin beräkning av behovet av medel för inredning och utrustning av bland annat förevarande laboratorium vid universitetet i Stockholm. Såsom närmare framgår av sagda redogörelse har det ännu inte varit möjligt för nämnden att framlägga någon på detaljerad utredning grundad beräkning av kostnaderna för inredning och utrustning av detta laboratorium. Det för budgetåret 1960/61 erforderliga anslagsbeloppet uppskattar nämnden — med hänsyn jämväl tagen till att laboratoriet planeras för en årlig nyintagning av 200 studerande — till 400 000 kronor samt behovet av beställningsbemyndigande till 300 000 kronor. Slutliga utrustningsförslag kan enligt nämnden avlämnas först i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Departementschefen. Till inredning och utrustning av nybyggnaden för fysiska institutionen samt institutionen för teoretisk fysik och mekanik har utrustningsnämnden hemställt, att en slutanvisning av 120 000 kronor beviljas för budgetåret 1960/61. Nämnden har förordat uppskov med anskaffande av en matematikmaskin, för vilken medel beräknades i den i propositionen 1959:105 redovisade kostnadsramen. Nämnden har tillika funnit, att forskningsutrustningen vid den fysiska institutionen i vissa avseenden bör kompletteras. Vad nämnden sålunda föreslagit föranleder ingen erinran från min sida. Jag beräknar alltså för ändamålet för nästa budgetår en medelsanvisning av 120 000 kronor.

Vidare hemställer utrustningsnämnden, att 400 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av ett övningslaboratorium för kemi vid universitetet, samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för laboratoriet intill ett belopp av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Jag beräknar för nästa budgetår medel för inredning och utrust-

ning av nämnda laboratorium i enlighet med utrustningsnämndens förslag samt tillstyrker förslaget om beställningsbemyndigande.

I anledning av kanslerns anslagsäskanden beräknar jag till inredning och utrustning av psykologiska institutionen ett belopp av 15 000 kronor. I fråga om pedagogiska, konsthistoriska och statistiska institutionerna beräknar jag en medelsanvisning av 10 000 kronor till vardera institutionen. Jag beräknar slutligen ett belopp av 80 000 kronor till inredning och utrustning av matematiska m. fl. institutioner.

Vid bifall till vad jag här förordat, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 645 000 kronor.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att inredning och utrustning för övningslaboratorium för kemi vid Stockholms universitet må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Stockholms universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 645 000 kronor.

Vad departementschefen sålunda under II hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Erlandsson

I N N E H Å L L

	Sid.
I. Inledning	2
II. Anslagsberäkningar	3
1. Stockholms universitet: Avlöningar	3
2. Stockholms universitet: Omkostnader	21
3. Stockholms universitet: Materiel m. m.	23
4. Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.	24
5. Stockholms universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler ..	25